

O nástroji RoK v MŠ a o POSTUPU jeho zpracování a VYUŽITÍ pro plánování a vyhodnocování výsledků vzdělávání v mateřské škole podporující zdraví (MŠPZ)

1. RoK v MŠ je nástroj, který je určen k průběžnému zaznamenávání a vyhodnocování individuálního rozvoje a učebních pokroků každého dítěte v MŠ, která pracuje podle školního kurikula vypracovaného na základě modelového programu Kurikulum podpory zdraví v MŠ (Portál 2000, Portál 2006) a projeví o něj zájem. Strukturován je obdobně jako evaluační nástroj INDI MŠ (evaluační nástroj pro hodnocení podmínek podpory zdraví).
- Název RoK v MŠ vznikl jako zkratka označující **rozvoj kompetencí v mateřské škole**.
 - Struktura předkládaného nástroje vychází z 50 kompetencí, jak jsou uvedeny v tabulkách knihy Kurikulum PZMŠ s. 106 – 166.
 - Kompetence jsou v nástroji RoK v MŠ sdruženy na základě jejich obsahové podobnosti. Protože jsou interaktivní, tzn. vzájemně provázané, část jedné kompetence se zpravidla překrývá s částí další či dalších kompetencí. Interaktivnost (propojenost) dokladuje skutečnost, že některé dílčí cíle jednotlivých vzdělávacích oblastí a k nim vztažené ukazatele dosaženého vzdělávání jsou uvedené až u pěti kompetencí (viz následující tabulka). Znamená to, že mnohé cíle se podílejí na rozvoji ne jen jedné kompetence, ale více z nich.

V tabulce je ukázka dílčích cílů a jejich přiřazení ke kompetencím (podbarvené číslo kompetence je to, u něhož byl dílčí v nástroji RoK v MŠ s ukazateli ponechán):

Ukázka dílčích cílů vzdělávacích oblastí	Ukazatele dosaženého vzdělávání	Kompetence
<i>Interpersonální oblast</i> Umět srozumitelně vyjádřit myšlenku, formulovat otázku	<ul style="list-style-type: none"> • Dovede slovně vyjádřit své potřeby i přání. • Dovede slovně označit předměty a jevy. • Klade srozumitelné otázky. • Nenahrazuje slova gesty. • Umí říct svůj názor. 	1/5, 3/1, 4/6, 5/6, 6/3
<i>Psychologická oblast</i> Hodnotit své chování.	<ul style="list-style-type: none"> • Ví, kdy se chová správně a kdy špatně. 	1/3, 2/2, 5/2, 6/6, 7/4
<i>Environmentální oblast</i> Mít zájem podílet se na pozitivních změnách, které směřují k podpoře jeho zdraví, zdraví ostatních lidí a přírody.	<ul style="list-style-type: none"> • Neublíží živočichům. • Je aktivní v činnostech, příp. projektech, které škola vyvíjí ve prospěch ochrany životního prostředí nebo ochrany zdraví. • Nabízí svou pomoc v konkrétních případech. • Stará se úspěšně o živočichy. • Upozorňuje ostatní na špatné životní návyky, nebádá k nápravě. • Úspěšně pečuje o rostliny, byliny. • Ve třídě třídí odpad. 	2/5, 3/7, 5/9, 6/7, 7/3

	• Zajímá se o účinek léčivých rostlin.

- Pro zjednodušení vyhodnocování rozvoje dítěte byly ukazatele dosaženého vzdělávání vztahující se k dílčímu cíli ponechány pouze u jedné kompetence - u té, se kterou „prioritně“ souvisí.
- Ukazatele dosaženého vzdělávání můžeme přirovnat k položkám v dotazníku INDI u jednotlivých indikátorů. Představují rozsah toho, čeho by děti měly v průběhu předškolního vzdělávání dosáhnout, v čem mají být rozvíjeny.
- Ukazatele dosaženého vzdělávání bylo nutné redukovat, neboť jejich počet v tabulkách knihy Kurikulum PZMŠ převyšuje 300 a mají různou úroveň. Kritérii pro jejich redukcí bylo - nesmí se opakovat smysl jednotlivých ukazatelů, musí prokazatelně souviset se sdruženým ukazatelem (kritériem) a musí jít o jednoznačně prokazatelné (pozorovatelné) chování či dovednost dítěte.
- Nad kompetencemi a ukazateli stojí tzv. sdružené ukazatele. Jsou to výroky, které popisují chování, projevy a dovednosti dítěte na konci předškolního vzdělávání. Vyjadřují nejvyšší úroveň dovedností, které by dítě při odchodu do ZŠ mělo dosáhnout. Není však výjimkou, že tohoto „vrcholu“ dosahují i děti v nižším věku.
- **Sdružené ukazatele lze, z hlediska teorie autoevaluace považovat za kritéria dosažených výsledků vzdělávání**

2. Vlastní postup vyhodnocování rozvoje dítěte je následující:

- Učitelky jsou předem informovány o postupu práce s formulářem RoK v MŠ a obeznámeny s tabulkami v Kurikulu PZMŠ (s. 106 - 166), aby bylo vyhodnocování rozvoje dítěte provázáno s plánováním třídního kurikula.
- Každému dítěti při nástupu do MŠ založí učitelka formulář RoK v MŠ. Na titulní straně jsou uvedeny údaje o dítěti – jméno, datum narození a datum nástupu do MŠ. S jakými zkušenostmi a dovednostmi dítě přichází, se zaznamenává do jiného formuláře, zpravidla vstupního záznamu či dotazníku od rodičů.
- Záznamy do formuláře se provádí několikrát ročně (dvakrát až třikrát). Musí jim však předcházet sběr informací o dítěti a jejich dobrá analýza.
- Informace o dítěti jsou zpravidla získávány pozorováním, které je písemně zaznamenáváno. Záměry (cíle) pro pozorování dítěte by měly vycházet z plánování třídního kurikula (dále jen TK). Co je plánováno v rozvoji dětí by mělo být také sledováno v jejich projevech. Záznamy z pozorování pak dávají informace o tom, zda u dětí k žádoucímu rozvoji dochází a v jakém rozsahu. Pro objektivní posouzení je nutné mít v průběhu roku záznamy z pozorování u každého dítěte od obou učitelek.
- Další informace jsou získávány např. z nahodilého pozorování, z kresby dítěte, rozhovorem s ním, ale i s rodiči.
- Před vlastním záznamem do formuláře RoK v MŠ musí být všechny informace vyhodnoceny společně oběma učitelkami. Zjištěné pokroky dítěte v chování a jeho dovednostech jsou následně přeneseny do formuláře. Položky, které už dítě zvládá jsou označeny s datem zjištění (např. barevně, symbolem).

- Již od počátku se bude množství položek, které již dítě zvládá (a které byly označeny) u jednotlivých dětí velmi lišit. Postupně se však bude jejich počet zvyšovat a u dětí, které budou odcházet do ZŠ je předpoklad, že by měly být označeny všechny.
- Okénko poznámky je určeno pro údaje o individuálních projevech dítěte, jeho případných problémech a návrzích učitelky jak je řešit. Obsahem by mělo také být zhodnocení, jak navrhované kroky dítěti s problémem pomohly.
- V posledním záznamu (při odchodu do ZŠ) by měla učitelka zhodnotit, do jaké míry se u dítěte podařilo rozvinout chování a dovednosti charakterizované v jednotlivých kritériích – sdružených ukazatelích.

3. Využití nástroje RoK v MŠ pro plánování

- Pro individuální plánování slouží nástroj k orientačnímu zjišťování dovedností, které již dítě vzhledem ke svým vývojovým možnostem zvládá a se kterými má problémy. Pro rozvoj dovedností, které dítě nezvládá, učitelka cíleně plánuje činnosti.
- Pokud zjistíme, že většina dětí nezvládá některé z dovedností popsanych v ukazatelích, bude nutné plánovat témata třídního kurikula, zabývající se cíleně nápravou tohoto problému.

4. Využití nástroje RoK v MŠ pro autoevaluaci školy (hodnocení výsledků vzdělávání).

- Jakých výsledků mateřská škola při vzdělávání dětí dosahuje zjišťujeme především z formulářů RoK v MŠ u dětí odcházejících do ZŠ. Po absolvování programu MŠ by právě šesti, případně sedmileté děti, měly být, na základě svých možností, rozvinuté a chovat se tak, jak je popsáno v kritériích (sdružených ukazatelích).
- Pokud tomu tak není, zejména pokud se zjištěné problémy týkají více dětí, musí se MŠ zamyslet, zda formální kurikulum (plánovaná témata ve školním nebo třídním kurikulu) byla cílená a promyšlená, zda je nebude nutné doplnit nebo změnit, popřípadě v čem upravit práci s dětmi (organizaci dne, metody práce, podnětné prostředí, pravidla soužití apod.).

Zpracovala: Zora Syslová

RoK v MŠ

NÁSTROJ PRO HODNOCENÍ ROZVOJE KOMPETENCÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Jméno dítěte:

Datum nástupu do MŠ:

1. Všimá si problémů ve svém okolí, hledá a navrhuje jejich řešení. Řeší problémy v mezích pravidel. Pokud si neví rady, požádá o pomoc.

- 3 / 2 *Ví, že když řešení problémů přesahuje jeho síly, má se obrátit o pomoc na osobu ze svého nejbližšího okolí.*
- 3 / 5 *K problémům přistupuje aktivně, organizuje své činnosti, nečeká, že jeho problémy bude řešit někdo jiný.*
- 3 / 6 *Řeší jednoduché problémy, má představu o tom, že většinu problémů může řešit více způsoby.*
- 5 / 8 *Dovede požádat o pomoc, když je v nouzi.*

Dovede požádat o pomoc.
Upozorňuje na škodlivé chování a radí s možnostmi nápravy.
V různých situacích nabízí (vymýšlí) více řešení, diskutuje o nich.
Řeší nepořádek kolem sebe (vylitá tekutina, smetí, neuklizené hračky...).
Řeší tvořivě problémy - improvizuje, domýšlí, nalézá alternativní řešení.
Tvoří originální výtvary.
Řeší konflikt v mezích dohodnutých pravidel.
Pomoc druhých využívá jen, když ji opravdu potřebuje.
Nechá si poradit, přijme navrhované řešení.
POZNÁMKY:

2. Zajímá se o věci související se zdravím. Popisuje, jak se chovat při úraze a onemocnění. Při činnostech využívá zkušenosti s ošetřováním. Přijímá následky svého i nesprávného chování.

- 1 / 2 *Vnímá, že člověk může mít potíže se zdravím tělesným, ale také duševním a že tyto potíže spolu mohou souviset.*
- 2 / 1 *Vnímá, že všechno na světě má vztah ke zdraví, buď ho podporuje, nebo poškozuje.*
- 2 / 4 *Chápe, že když je člověk nemocen (krátkodobě, dlouhodobě, akutně, chronicky), nemůže dělat řadu věcí, které dělá rád a které patří k jeho životu.*
- 4 / 4 *V běžných životních situacích předvídá následky a přijímá konkrétní důsledky svých činů, svého chování.*

Přijímá důsledky svého chování (napraví, co způsobil).
Hraje námětové hry na téma nemoc a úraz, jeho léčení, ošetření.
Sdílí zkušenost s nemocí slovně, hrou, výtvarnou činností...
Nezesměšňuje své tělo ani tělo druhých.
Dovede lokalizovat místo bolesti.
Zdůvodňuje, proč se chodí k lékaři.
Svoje rozhodnutí dokáže zdůvodnit.
Objasní, jak se dá předcházet nemoci.
Vysvětlí, proč se chodí k lékaři.
POZNÁMKY:

--

3. Dovede najít podobnosti a rozlišnosti u lidí, respektuje je, neodmítá kontakt s nimi.

- 1 / 7 Uvědomuje si, že lidé jsou různí a liší se podle řady znaků (pohlaví, věku, jazyka, kultury, etnika, rasy, náboženství, sociálního zázemí, životní úrovně.*
7 / 2 Prožívá vztah k lidem, soundáležitost s různými společenstvími.
7 / 5 U druhých respektuje a toleruje potřeby a individuálně odlišné způsoby jejich uspokojování.

Chová se přátelsky ke všem dětem (neodsuzuje odlišnosti).
Zajímá se o lidi z různých zemí, světadílů a kultur.
Rozpozná odlišný jazyk od mateřského.
Poznává odlišnou kulturu.
Vnímá a označuje některé znaky lidských ras.
Vypráví zážitky z cest do zahraničí.
Nachází podobnosti i odlišnosti těla, osobních vlastností a projevů mezi dětmi ve třídě.
Projevuje radost při setkání s lidmi ze „svých“ společenství.
Rád se účastní her a akcí pořádaných „jeho“ společenstvími.
Reaguje na projevy druhých.
Pomáhá lidem-dětem handicapovaným, slabým a nemocným.
V přirozených situacích oceňuje přínos odlišnosti jednotlivých dětí (jejich osobní vlastnosti, tělesné dispozice...).
POZNÁMKY:

4. Označuje činnosti, které poškozují zdraví a látky poškozující zdraví (alkohol, cigarety, drogy), dokáže říct ne.

- 1 / 6 Má vytvořenu představu o pojmu závislost a o věcech, které ničí zdraví a zkracují život člověka (cigarety, alkohol, drogy, hry na automatech).*

Označí, pojmenuje látky poškozující zdraví.
Upozorní dospělého na případný nálezná nebezpečných předmětů.
Řekne proč nemá trhat a jíst jemu neznámé plody.
Dodržuje pravidla používání AV přístrojů (vybírání pořadů v televizi, čas strávený u počítače...).
Má návyk vhodnou formou požádat o nápoj, jídlo, možnost odpočinku, pohybu.
Umí říct, s kým je bezpečné navázat kontakt a s kým ne.
Pokud je mu něco nepříjemné, dokáže říci ne, uniknout, svěřit se.
POZNÁMKY:

5. Rozlišuje, co přírodě prospívá a co jí škodí, chová se k ní ohleduplně chrání ji a nepoškozuje.

- 1 / 4 Rozlišuje lidské aktivity na ty, které mohou zdraví člověka, přírody podporovat a ty, které mohou zdraví poškodovat.*
- 2 / 2 Rozlišuje dobro a zlo a dovede obě etické kategorie vidět ve vztahu ke zdraví.*
- 2 / 5 Podporuje konkrétními činnostmi vlastní zdraví i zdraví ostatních, přírody.*
- 7 / 7 Prožívá vztah k přírodě, sounáležitost s přírodou neživou i živou.*
- 7 / 8 Ochraňuje přírodu, cítí k ní odpovědnost a úmyslně ji nepoškozuje.*

Neublíží živočichům.
Rozlišuje „zdravou a nemocnou“ rostlinu, potok, les, krajinu...
Šetrně a hospodárně zachází s věcmi, které používá.
Dovede popsat důsledky a rizika lidských činností pro životní prostředí.
Posuzuje známé lidské aktivity z hlediska jejich důsledku pro další lidi a pro přírodu (např. Co se stane, když - neukládáme věci na místa, ... odhodíme na zem papír, ...auto pojedou lesní cestou...).
Uvádí odpovídající příklady důsledků různých aktivit lidí a dětí ve vztahu ke zdraví.
Chová se šetrně k životnímu prostředí.
Stará se úspěšně o živočichy.
Úspěšně pečuje o rostliny, byliny.
Třídí odpad a zdůvodňuje proč.
Vyjadřuje nejrozličnějšími prostředky své dojmy z přírody.
POZNÁMKY:

6. Samostatně provádí všechny sebeobslužné činnosti, dodržuje hygienické návyky, udržuje svůj zevnějšek a věci v čistotě, na nedostatky upozorňuje druhé.

- 4 / 1 Má vytvořeny základní návyky sebeobsluhy a osobní hygieny.*

Má návyk udržovat v pořádku věci, které používá.
V průběhu dne sleduje svůj zevnějšek, podle potřeby se upravuje.
Svléká a obléká se podle pocitu tepla.
Samostatně se obléká, svléká, zapíná knoflíky, zip.
Samostatně zavazuje kličky.
Dovede si podle potřeby samostatně čistit nos.
Dovede vykonat osobní potřebu i v nestandardních podmínkách (les, hřiště...).
Správným způsobem používá toaletu včetně spláchnutí.
Dovede se pečlivě umývat (ruce před jídlem, po použití toalety...).
Přirozeně dodržuje osobní hygienu i v nepřítomnosti dospělého.
Správně a pečlivě si čistí zuby.
Dovede nést talíř s jídlem, nalitý hrnek.
Dovede používat papírový ubrousek.
Dovede požádat nebo si sám nabrat přiměřenou porci jídla.
Dovede se najíst s použitím příboru.

Dovede si nalít nápoj.
Prostírá si a udržuje čistotu v okolí talíře.
Uklízí po sobě.
POZNÁMKY:

7. Vyhledává a neodmítá činnosti spojené s pohybem, odpočívá, když je unavené.

- 1 / 3 Rozumí tomu, že způsob, jakým se člověk chová a žije, má vliv, špatný nebo dobrý, na jeho zdraví.*
- 5 / 3 Chápe že tělesná aktivita, zdravá výživa, spánek a odpočinek přispívají k dobré náladě a spokojenosti.*

Je-li upozorněno, zaujme správný stoj, sed.
Dovede pohybem vyjádřit rytmus, tempo a charakter hudby.
Kultivovaným pohybem vyjadřuje své představy vyvolané hudbou.
Úspěšně zdolává překážky lezením, skokem...
Dovede odpočívat, když je unaveno.
Správně dýchá (břišní nádech nosem, výdech ústy).
Správně provádí relaxační cviky.
Napodobuje některé sporty.
Dokáže ujít přiměřeně dlouhý úsek cesty.
Zdůvodňuje, proč nedostatek pohybu může vést k onemocnění.
Dovede hodit a chytit míč více způsoby.
Koordinovaně provádí pohyby.
Samostatně jezdí na kole.
Samostatně jezdí na koloběžce.
Správně chodí po schodech.
POZNÁMKY:

8. Dodržuje pravidla bezpečného chování v různých situacích.

- 4 / 3 Odhaduje rizika ohrožující jeho zdraví a bezpečnost.*

Dovede se řídit signály semaforu.
Umí přecházet přes silnici, (přechod, rozhlédnutí...).
Pojmenovává některé dopravní značky.
Dodržuje dohodnutá pravidla chování a bezpečnosti v různých prostředích (školní zahrada, třída, šatna, hřiště, na ulici ...)
Dodržuje správné postupy při manipulaci s předměty, kterými se může poranit (např. kladivo, nůž, nůžky, jehla...).
Nedělá činnosti, které přísluší jen dospělým.

Dokáže přijmout důsledky svého chování.

POZNÁMKY:

9. Pojmenovává části těla a jejich funkci, své pohlaví, svoje vlastnosti. Používá smysly, vyjadřuje svoje potřeby.

1 / 1 *Má základní poznatky o lidském těle a jeho hlavních funkcích.*

4 / 2 *Dovede označit svoje potřeby (tělesné, psychické, sociální, etické), přizpůsobit jim své chování.*

5 / 1 *Poznáváním sebe sama vytváří pravdivý obraz o sobě, o své identitě, vlastnostech (temperament), sklonech a schopnostech.*

Provádí sluchovou diferenciaci zvuků a tónů.

Provádí zrakovou diferenciaci (barev, detailů, odlišností).

Určí hmatem vlastnosti povrchu, tvary i konkrétní předměty.

Určuje základní chutě.

Označuje některé životně důležité vnitřní orgány a jejich funkce.

Pojmenovává správně části těla.

Označuje smyslové orgány a řekne, jak je chránit před poškozením.

Dokáže popsat některé svoje vlastnosti.

Na pokyn se zařadí do skupiny dětí stejného pohlaví.

Dokáže zhodnotit, jaké činnosti se mu daří.

Projevuje se autonomně při tvořivých činnostech.

Nebojí se přiznat chybu.

POZNÁMKY:

10. Neodmítá jídla zdravé výživy, dodržuje pitný režim.

2 / 3 *Chápe, že zdraví není samozřejmost a musí je chránit.*

2 / 6 *Má vytvořenu představu o zdravé životosprávě.*

Rozlišuje pamlsky z hlediska správné výživy (cukrovinky X sušené ovoce, müsli...).

Ze souboru potravin vybírá ty, které podporují zdraví a které mu neprospívají.

Pojmenovává některé potraviny a některá jídla.

Vysvětluje, odkud pocházejí některé potraviny.

Podílí se na přípravě jídel správné výživy.

Pije dostatečně podle osobní potřeby.

Ochutnává a konzumuje jídla správné výživy.

Má návyk jíst přiměřené porce, nepřejídat se.

POZNÁMKY:

--

11. Navazuje kontakty, dodržuje pravidla společenského chování, upozorňuje na jejich porušování

6 / 1 *Má vytvořené základní návyky společenského chování.*

Domlouvá se, vyjednává.
Mluví srozumitelně, přiměřeně hlasitě...
Navazuje správnou formou kontakt s vrstevníky i s dospělými (oslovení, tykání, vykání...).
Neskáče do řeči, nechá domluvit.
Oslovuje děti jejich křestním jménem.
Pozdraví, rozloučí se.
Slušně požádá, poprosí, poděkuje.
Dokáže určit, zda a které pravidlo bylo porušeno.
Chová se společensky na veřejnosti (návštěvě, v divadle, v dopravním prostředku...).
Projevuje se otevřeně, ale společensky přijatelnou formou.
Dovede se zapojit do hry, aniž by ji narušil a vystoupit z ní.
Omluví se, když pochybí.
POZNÁMKY:

12. Pojmenovává vlastnosti živé a neživé přírody, její vývoj, zkoumá vzájemné vazby mezi přírodním a společenským prostředím. Ptá se na to, čemu nerozumí.

1 / 5 *Má zájem pochopit jevy kolem sebe v jejich souvislostech, dovede se ptát.*

7 / 6 *Má zájem pochopit jevy kolem sebe, ptá se.*

Je zvyklé klást otázky, když něco neví a očekává odpověď.
Popíše tvar, povrch, barvu... předmětů.
Popíše, jak se mění počasí a příroda v průběhu roku.
Řekne, kdo a proč žije nebo roste v určitém přírodním prostředí (např. řeka, rybník, les, městský park, hory, pouště, teplé kraje).
Všimá si drobných detailů přírodnin a rostlin (listy, koruny stromů, vložky, kameny...).
Ptá se v konkrétních situacích na vznik, zánik života.
Zajímá se i o jiná časově vzdálená období např. pravěk, vzdálenější budoucnost.
POZNÁMKY:

13. Dává najevo svoje city společensky přijatelným způsobem. Pojmenovává pocity svoje i druhých. Raduje se s druhými, utěšuje je.

5 / 2 *Snaží se ovládat intenzitu emocí, které by škodily jemu nebo okolí.*

5 / 4 Chápe, že lidé mají různé pocity, emoce a city, dovede je rozpoznávat a pojmenovat.

Dovede vyjádřit city a prožitky společensky přijatelnými způsoby.
Respektuje citové projevy ostatních (nevysmívá se).
Raduje se s ostatními.
Snaží se utiřit negativní city druhých.
Popisuje své pocity, emoce, nálady (i negativní).
Rozlišuje význam gest, mimických a pohybových projevů.
Rozliší a pojmenuje podle výrazu obličeje, držení těla, podle hlasu a způsobu řeči jednotlivé emoční stavy (smutek, strach, vztek, radost...).
Vyjadřuje, co cítí.
POZNÁMKY:

14. Sděluje své zážitky, aktivně naslouchá, vyjadřuje svůj názor, domlouvá se s ostatními, neprosazuje se na úkor druhých.

- 4 / 6 Umí vyjádřit, co se mu líbí, co ne, vysvětlit proč.*
- 5 / 5 Dovede sdělovat události a příhody, které se mu staly.*
- 5 / 6 Komunikuje, dokáže se dohodnout i v případě problémové situace*
- 6 / 2 Je ochotno vysvětlovat svůj názor i naslouchat druhým.*
- 6 / 3 Dovede se vyjádřit a domluvit s dětmi a s dospělými.*

Obhazuje svůj názor adekvátní formou.
Umí se prosadit, ne však na úkor druhého.
Reaguje správně na podněty neverbální komunikace.
Aktivně naslouchá, co druhý říká.
Rozumí ústnímu pokynu a vykoná ho.
Aktivně se účastní komunitního kruhu.
Dovede slovně vyjádřit své potřeby i přání.
Klade srozumitelné otázky.
Vypráví pohádky, příběhy, zážitky...
Oceňuje výsledky práce druhých.
POZNÁMKY:

15. Podílí se na vytváření pravidel společného soužití, snaží se je dodržovat, označuje, které pravidlo bylo porušeno, upozorňuje i ostatní na jeho porušení.

- 5 / 7 Má zvnitřněnou potřebu řádu, aktivně se podílí na tvorbě pravidel.*
- 6 / 6 Chápe, že svým chováním a skutky nemá omezovat druhého, dbá pravidel soužití.*
- 6 / 7 Uvědomuje si, že svým chováním může spoluvytvářet prostředí pohody.*
- 7 / 4 Uvědomuje si, že každý má nějaká práva a povinnosti.*

Rozvíjí humorné situace.
Dokáže pojmenovat pravidlo, které bylo porušeno.

Podílí se na vytváření pravidel chování ve skupině.
Hodnotí své chování.
Dodržuje dohodnutá pravidla - např. počká, až na něj přijde řada, neomezuje svým chováním druhé, nechává domluvit, neubližuje, neničí...
Dovede vysvětlit význam piktogramů.
Upozorňuje ostatní na porušování pravidel.
Umí se v rámci pravidel volně pohybovat po budově mateřské školy.
Respektuje pravidla soužití.
Dovede přiřadit odpovídající piktogram (např. pravidla chování) ke vzniklé situaci.
POZNÁMKY:

16. Pomáhá a nabízí svoji pomoc druhým. Aktivně se zapojuje do péče o nejbližší prostředí.

- 6/4 *Je schopno elementární spolupráce ve dvojici, ve skupině dětí.*
6/5 *Chová se vstřícně a nabízí pomoc tam, kde vidí, že je třeba.*
7/3 *Chová se vstřícně a je ochotné pomoci tam, kde je třeba, zvládá jednoduché činnosti v péči o nejbližší prostředí a potřeby druhých.*

Vyvíjí snahu o dokončení společného úkolu.
Pomáhá těm, kdo pomoc potřebují a přijmou ji.
Podílí se na přípravě slavností v mateřské škole.
Podílí se na výzdobě interiéru mateřské školy.
S důvěrou se obrací na učitelku i ostatní zaměstnance v mateřské škole.
Vyhledává společnost dětí.
Vylepšuje prostředí třídy.
Podílí se na přípravě slavnosti v obci (vítání občánků, návštěv seniorů, činitelů obce...).
Pomůže druhému v tom, v čem potřebuje.
Podílí se na udržování nejbližšího okolí mateřské školy.
Umí odpustit.
Stará se o mladší děti a o své kamarády.
POZNÁMKY:

17. Provádí činnosti na úrovni odpovídající školní zralosti.

- 3/3 *Rozvíjí své poznávací funkce a dovednosti*
3/4 *Umí se citově vyrovnat s novými situacemi v rámci běžného života dítěte svého věku.*
3/7 *Nemá obavu ze změny, přijímá ji jako běžnou součást života.*
4/5 *Dovede vyvinout úsilí, pokud chápe smysl své činnosti, vytrvá u ní, dokončuje ji.*
5/9 *Dovede zvládnout jednoduché zátěže a překážky.*

Své chování dovede přizpůsobit sociálnímu prostředí, ve kterém se pohybuje (dětská skupina, rozhovor s cizím dospělým, s blízkým dospělým...).
Dokáže činnost přerušit a vrátit se k ní.
Samostatně volí činnost, soustředí se na ni a samo rozhodne, kdy končí.

